Odporność społeczna to praktyka, nie teoria

Odporna wspólnota lokalna to coś znacznie więcej niż sprawnie działające instytucje i komplet podręcznikowych procedur. O tym, jak realnie budować odporność społeczną na poziomie samorządowym, dyskutowali eksperci i samorządowcy podczas IV Samorządowego Okrągłego Stołu w gminie Dobra.

Uczestnicy panelu zgodnie zauważyli, że w dobie powszechnej cyfryzacji samorządom i mieszkańcom nie brakuje dostępu do wiedzy czy teoretycznych instrukcji. Głównym deficytem jest brak praktycznego przygotowania oraz regularnych ćwiczeń w warunkach rzeczywistego zagrożenia. Jeden z panelistów zaznaczył, że w sytuacjach kryzysowych najważniejszy okazuje się kapitał ludzki, sąsiedzka samoorganizacja oraz sprawność Ochotniczych Straży Pożarnych.

Luki w praktyce potwierdzają twarde dane. Zostały przytoczone badania przeprowadzone w 187 samorządach: o ile 95% gmin inwestuje w sprzęt do zarządzania kryzysowego, a 81% szkoli urzędników, o tyle zaledwie 29% realizuje praktyczne ćwiczenia z udziałem mieszkańców. Bez cyklicznych symulacji plany zarządzania kryzysowego pozostają jedynie „półkownikami".

Dyskusja dotyczyła również kompetencji młodego pokolenia oraz wyzwań cyfrowych. Zwrócono uwagę na istotny rozstrzał między deklaracjami, a realnymi umiejętnościami przetrwania u młodzieży („pokolenia Z"). Mimo biegłości w świecie wirtualnym, młodzi ludzie wykazują rosnącą delikatność psychiczną oraz deficyty w zakresie samodzielności i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych w świecie realnym. Wskazano także na szkodliwy brak ciągłości w systemowym wspieraniu Młodzieżowych i Dziecięcych Drużyn Pożarniczych (MDP i DDP).

Została również podkreślona kluczowa rola zaufania oraz stałej, wiarygodnej komunikacji. Zauważono też problem dewaluacji komunikatów ostrzegawczych – nadmierna częstotliwość rutynowych alertów (np. SMS-ów RCB) może prowadzić do znieczulenia społecznego w momencie wystąpienia realnego zagrożenia.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy paneliści sformułowali najważniejsze rekomendacje dla polityk publicznych:

- Przejście od teorii do praktyki: Regularne organizowanie lokalnych manewrów i ćwiczeń symulacyjnych z udziałem mieszkańców (np. reagowanie na braki prądu czy łączności).

- Edukacja i budowanie nawyków od najmłodszych lat: Systemowe wspieranie OSP, Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych oraz praktyczna edukacja dla bezpieczeństwa w szkołach.

- Oparcie odporności na społecznikach i liderach: Promowanie lokalnych liderów, organizacji pozarządowych i sołectw jako filarów spójności i samopomocy.

- Mądra decentralizacja: Zwiększenie elastyczności środków finansowych i zaufania władz centralnych do samorządów lokalnych.

Odporność społeczna wymaga współodpowiedzialności – państwo i samorząd tworzą ramy oraz procedury, ale ich skuteczność zależy od dojrzałości, zaufania i gotowości do współdziałania samych mieszkańców.

„Zadanie publiczne „Wzmocnienie marki i potencjału OEES HUB - rozwój i silna marka think tanku ekonomii wartości" sfinansowane jest ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030.

Treści odzwierciedlają jedynie opinię ich autora. NIW-CRSO nie jest odpowiedzialny za sposób wykorzystania zawartych w nich informacji.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO